Nr. 129. Sibiiu, Joi 4|16 Noemvre 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **strălnătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Memorandul gherlan.

În 31 Octomvre sau 12 Noemvre, calendarul apusan, s'au într'unit în Gherla canonicii *), vicarii, protopopii, câte un representant din mânăstirea Bicsad, seminariul şi pedagogiul din Gherla, Gimnasiul din Năsăud**) şi câte un preot ales din fie care protopopiat.

Într'unirea aceasta, oficial se numesce „sinod“, cu toate că n'are nimica, ce sĕ seamene cu sinoadele noastre. Înainte de toate tot ce se petrece în aşa numitul sinod, care desbate sau mai mult ascultă cu uşile încuiate, este secret. „Programa“ s'a împărţit fie-cărui membru într'ascuns în ḑiua deschiderei. Fie-care membru a depus jurămênt cu degetul pe s. cruce şi Evangelie, că va păstra secretul despre toate, câte se vor desbate şi decide.

Pentru într'unirea aceasta inteligenţa laică şi o parte, cea mai curagioasă, din cler, a pregătit un memorand, pe care numai acum am putut începe al publica şi prin care inteligenţa cere a se introduce în biserica greco-catolică constituţionalismul, ca în cea orientală.

Este cam grea posiţiunea noastră, când e vorba sĕ ne dăm seamă despre aceste două antitese. Ori cât de cu cruţare ar fi darea noastră de seamă, se vor afla oameni, care sĕ o interpreteze sinistru şi sĕ se incerce a-i atribuì spirit de partidă confesională.

Împregiurarea aceasta ne a făcut sĕ stăm pe gânduri, dacă sĕ o luăm şi noi la desbatere sau sĕ i dăm pace.

Cugetând mai mult asupra lucrului ne am întărit în convingerea că ori cât de confesională păşesce toată afacerea înaintea noastră, ea nu e lipsită de părţi de acele, care privesc totalitatea poporului român din Ungaria. Motiv destul aşa dară de a nu o trece numai aşa cu vederea, ca şi când ar fi cu totul streină de interesele generale a le naţionalităţii române.

În analisa memorandului nu intrăm, ci ne ţermurim pe lângă petitul lui indicat mai sus. Petitul este simburele şi peatra din capul unghiului a elaboratului întreg şi cu el ocupându-ne, credem că resolvăm problema ce ni se vine şi nouĕ ca publicişti.

Petitul de a se introduce constituţionalismul în biserica greco catolică, ca şi în cea orientală, îl aflăm că este foarte just. Abstracţiune făcênd dela împregiurarea că corespunde spiritului timpului şi că este o scoală foarte bună de educaţiunea poporului, petitul nu este în opositiune cu aşeḑămintele bisericesci ale bisericei greco-catolice, aşa după cum le-au avut biserica până făcea parte din biserica rĕsăriteană, şi precum s'au stipulat atunci, când au primit primatul papei.

Biserica greco-catolică ar trebuì sĕ se ţină de conciliele ecumenice şi de canoanele acelora, ca şi biserica resăriteană, de conciliile locale, şi pe basa acestora, în conformitate cu spiritul cel liberal al bisericei creştine, sĕ se constitue astfel, încât afară de recunoascerea primatului papei, sĕ fie întru toate, după cum se şi ḑice, o biserică orientală.

Prin o atitudine de felul acesta biserica şi-ar păstra şi un fel de idependenţă faţă cu biserica rom. cat. din Ungaria şi Metropolia din Blaj nu ar fi o metropolie mai numai cu numele.

Câştigul cel mai mare pentru poporul român însĕ ar fi, când şi biserica greco-catolică ar fi constituţională, că ar înceta neînţelegerile ce sa ivesc de multe ori între membrii confesiunilor greco-orientală şi greco-catolică cu scăderea progresului în cultură. Şi unii şi alţii ar prospera fără dr a se împedeca când e vorba de a zidì biserici, scoale, şi cu un cuvênt, când e vorba de ameliorări, cari contribue la desvoltarea poporului.

Este adevĕrat că uneori e încomod constituţionalismul şi pe lângă aceea că e încomod mai împreună de multe ori şi interpretări nepotrivite asupra cercului de competenţă. Însĕ toate aceste sĕ nu ne surprindă. Un popor, care a îndurat atâtea suferinţe nu e mirare dacă nu într'unesce dintr'odată toate cualităţile constituţionale a le Englezilor. Timpul şi activitatea oamenilor îndreaptă puţinele neajunsuri şi în sfĕrşit toţi se bucură, că pot contribuì cu talantul lor, mai mare sau mai mic, la susţinerea edificiului bisericei în interesul culturei şi moralităţei generale.

Am dorì dar ca memorandul sĕ'şi aibă efectul dorit de subscriitorii lui.

Când esprimăm dorinţa aceasta, nu putem suprime nedomerirea că întreprinderea cu memorandul va fi zadarnică.

Apariţiunile cu atâtea secrete sûnt de natură de a tempera mult dispositiunea ce a produs mişcarea subscriitorilor memorandului. Secretismul în afaceri publice se justifică nu mai în timp de persecuţiuni cum erau în seculii cei dintâiu ai creştinătăţii. Că tocmai biserica greco-catolică se fie silită astăḑi într'un stat, de şi fără caracter confesional, dar *per excellentiam* catolic, aşi regula afacerile în secret, ese o enigmă. Ba ar putè provoca şi presupuneri, poate neîntemeiate, dar totuşi presupuneri, pe care nu voim a le cualifica mai departe. Căci despre ce poate fi vorba în adunări de preoţi? De sigur despre sacramente, despre administarea lor şi despre disciplina bisericească. Este într'aceste vre un element, care trebue făcut în ascuns? Nici sacramentele, afară de mărturisire, nu se împart într'ascuns, nici administraţiunea şi disciplina bisericească nu este object de a face secret din ele.

Toată forma, care se dă într'unirei acesteia, numite sinod, ne face sĕ credem că este mai mult un indicativ către depărtarea, decât către apropierea de instituţiunile bisericei orientale şi prin urmare şi memorandul probabil va remânè neresolvat.

*) Curios lucru în biserica apuseană; numai preoţii din mijlocita apropiare a episcopului sunt canonici.

**) Încet încet greco-catolicii se pun în deplina posesiune a gimnasiului din Năsăud, ca toate că este întemeiat de Românii de *ambe* confessiunile din ţinuturile respectiv. Va veni timpul când vom cere lamuriri în privinţa aceasta.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Noemvre.

În urma informaţiunilor date de ministrul comun de finanţe d. de Kallay, delegaţiunile au aplacidat fără întârḑiere creditul cerut pentru Bosnia.

De şi s'ar părè, că precum a făcut delegaţiunile pasul acesta fără a dovedì cât de puţin scrupul n'ar mai avè nimenea îndreptăţirea a se împedeca de el, noi totuşi credem a nu greşì, când tragem la îndoială o astfel de părere. Fără scrupuli s'ar poatè face din partea monarchiei noastre pentru Bosnia şi Erţegovina ori ce aplacidări juste, dacă ar fi sigură de loialitatea acestor provincii ocupate. Aceasta însĕ nu e aşa. Corespondenţele din presa maghiară şi cea muntenegreană ne dovedesc aproape contrarul. Aceste ne arată că principele montenegrean, dimpreună cu poporul sau, au mare trecere şi infiuinţă chiar în Erţegovina, şi atâta sûnt de siguri de aplecarea către Muntenegru a Erţegovinei şi Bosniei încât se mulţămesc: a lăsa în voia liberă a acestor provincii, ca sĕ se pronunţe ele înşile prin votare liberă în privinţa anecsărei.

În urma datelor acestora ni se par ciudate cele ce se continuă în cestiunea aceasta din partea foilor muntenegrene. Muntenegru, ḑic acestea se va conforma întru toate concluselor luate în congresul din Berlin, acestora va avè a se conforma şi Austro-Ungaria. Din motivul acesta ar fi provocat Muntenegru pe Isurgenţii din Valea dela Tebinje: „sĕ depună

FOIŢA.

Esposiţiunea agricolă industrială din România, judeţul Argeş 1882.

Una din cele mai frumoase serbători populare, care s'a putut vedea vre odată în judeţul Argeş, n'a fost de cât solemnitatea deschiderei esposiţiunei în ḑiua de 24 ale curentei.

Cu tot timpul ploios de Duminecă lumea se grămădea cu nerăbdare din'aintea salonului Dacia, în care s'a instalat esposiţiunea.

Mulţimea articulelor espuse, în care industria casnică a năbuşit pe celelalte, este cea mai vie probă de bărbăţia ţĕranului şi ţĕranei noastre. Păreţii esposiţiunei de sus până jos păturí de giur împregiurul salonului, sûnt acoperiţi cu profusiune, numai de costume naţionale, chilimuri, scoarţe şi covoare de 'ţi ia ochii prin farmecul şi gustul, cu care sûnt lucrate. Lăḑi mari pline sûnt de articule, cari n'au mai avut loc înăuntru sĕ se mai aşeze. Încătr'o te întorci nu veḑi de cât vrednicia talentului şi gustul de estetică al femeiei dela ţeară.

La oarele unu post-meridiane Duminecă 24 se deschide esposiţiunea.

Dnul Budişteanu, prefectul judeţului, autorităţi civile, militari, justiţia, deputaţii din localitate, cetăţenii cei mai distinşi din Piteşti, mai mulţi ţĕrani veniţi într'adins asistară la solemnitate.

Esposiţiunea se declară deschisă de dl prefect Budişteanu, care prin câte-va cuvinte bine simţite arată importanţa esposiţiunilor, bărbăţia ţeranului, vrednicia ţeranei, tenacitatea cu care populaţiunile rurale păstrează tradiţiunile, obiceiurile şi bunurile strămoşesci.

Greutatea luptei pe terenul economic şi în sfĕrşit angajamentul ce trebue sĕ'l luăm ca Români de a încuragia tot ce este producţiune naţională. Învĕţătorul C. Dobrescu îi respunse mulţămindu-i în numele clasei muncitoare; dênsul demonstră că în cea mai mare parte ruina economică nu vine numai dela streini, ci din multe greşeli şi nepriceperi economice ale noastre; din mania ce avem de a cumpăra numai ce este strein; din civilisaţiunea strĕină ce am dat şi dăm fiilor patriei; din dispreţul către tot ce este producţiune românească; ori-ce s'ar ḑice şi ori ce s'ar face numai de guvern sau de câţi-va cetăţeni luminaţi este prea puţin pentru a ne emancipa economicește.

Până când Românii nu vor consuma numai producţiune românească; până nu 'şi vor da o cultură solidă profesională şi nu vor avea o civilisaţiune naţională, de asupra nevoiei nu se vor putea ridica, streinii vor continua a-i bate pe toate căile economice.

Cunoscutul Profesor, domnul Sebastian Hernea, cu o voce emoţionată 'şi arată bucuria sa că a putut serbatorì, în fine a vedea şi împreună sebătoarea muncei; arată cum lupta pe calea economică este grea şi periculoasă şi ce trebue sĕ facem pentru a nu cădea în cursele ce întind streinii; vorbesce apoi despre vrednicia muncitorului, viaţa lui aspră şi traiul sĕu greu, rĕsumă cele ḑise de cei din tâiu vorbitori, 'şi termină cu nădejdea în viitorul economic al ţĕrei.

D-nul Dimancea luând cuvêntul în numele juriului esposiţiunei mulţămì călduros d-lui Prefect Budişteanu, care n'a cruţat nimic pentru a face ca Argeşul sĕ fie atât de bine representat în esposiţiunea sa. Lupta pe calea economică privind în genere pe Românii fără osebire de clase şi de partide cere solidaritate între toţi. Emanciparea noastră, ca naţiune, netârnarea ca Stat nu însemnează nimic fără emanciparea economică. Dacă entusiasmul inimei, espansiunea simţĕmintelor mari şi a iubirei de patrie, sûnt mijloacele cu cari câştigăm; biruinţa necurmată, munca serioasă. sûnt pârghiele cu care ne punem în mişcare economicesce cu dorinţa ca tot Românul sĕ ambiţioneze de a face din Patria lui ţeara cea mai avută şi mai puternică din Orient.

După solemnitate lumea, ce nu mai încăpuse înlăuntru irupse de afara în tumult. Ne plăcea a privì surprinderea neaşteptată ce se cetea pe feţele asi-

armele şi sĕ predea stindardele.“ Despre soartea ulterioară a Bosniei şi a Erţegovinei va avea a decide Areopagul european.

Întârdierea visitei ce o întentionase împeratul nostru a o face curţei regale din Italia a format precum se scie o partie interesantă a desbaterilor din delegaţiunile maghiare. Declaraţiunile făcute în delegaţiuni preocupă încă mereu opiniunea publică în Italia şi fac tot mai acută situaţiunea acolo.

Din cele ce scrie corespondentele din Roma a toaiei berlineze, „Naţional-Zeitung“, despre situaţiunea din Italia resultă, că simpaţiile Italiei pentru Germania nu s'au strămutat de loc pe lângă tóate vicisitudinile esperiate. Parola berlineză, ḑice numitul Corespondent, e, că calea la Berlin duce prin Viena. Italia a fost insultată în delegaţinnile maghiare a fost maltratată în Berlin şi făcută de rîs în Paris din causa bineplătitei sale asaltări. Cu toate acestea Italia nu s'a clătinat nici când referitor la Berlin, deşi nu a primit din partea aceasta nici o recunoscinţă ba nici chiar o încuragiare. Cele ḑise: de ministrul austriac în parlamente că eroarea socială şi politică ce s'ar fi comis prin presenţa împĕratului din Austria şi Roma, ceea ce ar fi putut arunca în aer tronul regelui din Italia, s'ar fi făcut din consideraţiune amicabilă cătră Italia, ar fi trebuit sĕ nu se vorbeaseă în faţa Europoi. S'a ḑis însĕ, vină ducăse.

Când ar crede cine-va însĕ, că Italia ar avè datorinţa se îndure şi insultele domnilor maghiari numai din motivul, că aceştia stau sub protecţiunea principelui de Bismarck se înşeală. E politică greşită a crede că faţă cu cel mai slab îţi poţi permite ori-ce fiind-că e slab şi n'ai de a te teme. Naţiunea „slabă“ e relativă chiar şi în sens politic, căci sûnt împregiurări şi combinaţiuni, în care chiar şi cel mai slab poate devenì un element de putere important.

„D. Ztg.“ de eri prevede din cele ce s'au petrecut alaltăeri în delegaţiunea austriacă că resboiul între Austro-Ungaria şi Rusia este aproape. Ori cât se ascunde evenimentul acesta în frase frumoase, resboiul este evident.

După declaraţiunile făcute de economistul naţional, Leroy-Beaulieu, Francia s'ar afla înaintea unui indispensabil deficit. Creditul regimului se clatină, ceea ce se vede din cursurile hârtiilor de stat. Vina o poartă camerile şi regimul, căci lucră în afacerile financiare fără cap.

Memorand

cătră Ilustritatea Sa D. Dr. Ioane Szabó, episcop gr. cat. al diecesei Gherlei, în privinţa convocărei unui sinod diecesan mestecat, pentru vindecarea mai multor rane ale bisericei gr. cat., ţinĕtoare de provincia metropolitană a Albei-Iulie şi Făgăraşului, şi resp. de diecesa Gherlei.

Ilustritatea Ta!

Prea Sânţite Doamne Episcoape!

Din încredinţarea mai multor fraţi conaţionali şi confesionali, siliţi de gravitatea împregiurărilor şi urmând impulsul inimei noastre, venim în oara a unspredecea la Ilustritatea Ta. În oara a unspredecea: pentrucă deşi am tăcut până acum, dar am tăcut în dulcea speranţă, că sau vei vedè crescênda furtuna, ce ameninta nu numai bunăstarea, dar poate chiar temelia bisericei noastre gr. cat. din diecesa Gherlei; sau că doară Te vor face atent la aceea consiliarii, ce'i ai în giuru-Ţi; sau dând ascultare rugămintelor ferbinţi ale unor fiii sinceri din fraţii nostri, — împins de stremurul inimei şi de simţul marei respundităţi, ce datoresci consciinţei proprie, omenimea confesiunei şi lui Dumneḑeu — Te vei nisuí a delunga aceea furtună, al cărei muget suteran, ca şi al unui cutremur apropiat, deja se aude.

După ce însĕ — cu adûnca durere sufletească, şi tot odată cu nemărginita stimă şi confidenţă fieascĕ mĕrturind — până acum n'am vĕḑut făcêndu-se nici un pas spre delăturarea rĕului; din contră observând din ḑi în ḑi întêmplări nouei ce nutresc furtuna ameninţătoare: venim în oara a unspredecea cu fiasca stimă a-'Ţi descrie cu toată sinceritatea ranele, ce ne torturează, şi a'Ţi aşterne prea umilita şi tot odată prea justa rugare: sĕ faci începutul spre vindecarea acestor rane, fiind atêrnătoare viitoarea soarte a bisericei noastre române gr. cat. din întreaga metropolie, şi cu deosebire soartea acestei diecese dela împlinirea acelei prea juste rugări.

Această rugare ca sĕ fie mai bine înţeleasă şi sĕ poată fi mai raţionabil judecată, aflăm de lipsă a permite câte-va momente mai însemnate din istoria noastră naţională şi bisericească, în care se oglindesce trecutul, se vede presentele, şi se pot deduce agendele cele mai raţionabile şi mai consecenţi pentru viitor.

I. Naţiunea română şi religiunea sa creştină de ritul gr. or. în Transilvania şi părţile Ungariei au fost apêsate aproape dela încreştinarea Maghiarilor şi dela mai strênsa legătură a regilor apostolici ai Ungariei cu scaunul pontificiale roman. Mai apăsate dela uniunea celor trei naţiuni privilegiate din Transilvania în contra poporului (1437), prefăcută mai târḑiu în contra Românilor şi a confesiunei acestora, şi cunoscută în legile patriei sub ominosul nume de „*Unio trium nationum*“.

Această apĕsare devenì potenţată pe timpul luptelor confesionali ivite în biserica catolică latină, şi mai nesuferibile după învingerea protestantismului şi ridicarea bisericei de conf. calvină la demnitatea de religiune domnitoare în Transilvania, sub principii de aceeaşi religiune calvinească. Aceasta cu desclinire sub domnirea celor trei Rákoczy şi sub a lui Michaele Apaffi, sub cari se făcură toate încercările de a trage pe Români la religiunea calviniană.

Spre ajungerea acestui scop pe metropolitul român de religiunea orientală 'l subordinase episcopului calvinesc, încă şi în obiectele credinţei, precum documenta colaţiunile date de principele Georgiu Rákoczi la an. 1643 metropoiitul rom. Simeon Stefan, [1]) prin cari principele întăresce pe numitul în oficiu de metropolit, la care fuse ales în sinodul general, „in convente gunerali universorum seniorum et pastorum Valachicorum“. În memoratele colaţionali la punct 11 stă: „Singulis annis generalem „indicet synodum, ubi si in *negotio religionis* „quidpiam ardui occurreret, et tunc obstric„tus sit cum senioribus suis reverendissi„mum etiam episcopum orthodo xum Cal„(vinianum) modernum vel futurum su„per eo consulere, censuramque et consen„sum ejusdem ratum et acceptum habere.“ Tot acel colaţional scoate de sub jurisdicţiunea metropolitului român mai multe parochii mai de frunte române gr. or., şi anume: ale Alămorului, Orĕştiei, Haţegului, Hunedoarei, Iliei şi Crişului, precum şi trei protopopiate din ţinutul Făgăraşului, şi le supune de a dreptul jurisdicţiunei episcopului calvin, cu condiţiunea espresă: in quibus nihilo plus juris ac auctoritatis, quam quod a domino episcopo orthodoxo Ungaro Calviniano ipsi indultum fuerit, sibi arrogare conceditur.“ Pre lângă aceste se impuse metropolitului şi catechismul calvin spre învĕţare şi propunere la credincioşii sĕi.

Din opunerea la aceste scopuri urmară nespusele suferinţe ale metropolitului rom. Sava Brancovean, destituirea lui din demnitatea metrop., întemniţiarea-i şi maltractărilei şi jefuirea de toate averile din partea principelui Transilvaniei Michael Apafifi, ce se vede şi din scrisoarea lui Ladislau Csáky şi Cristor Pásko de datul 21 Aug. 1681. [2]) Preoţii români era umiliţi până la îndatorirea, de a cresce câni de vênat pentru domnii sĕi pămêntesci; era metropolitul Brancovean, spre mai mare batjocură, fu provocat de Michaele Apaffi cu ocasiunea unu prând voios, ca sĕ'i boteze nesce căţăi! [3])

In toată epoca aceasta, de tristă memorie, Românilor iobagi le era oprită frecuentarea scoalelor. Dar nici Românii nobili şi de condiţiune libertinală n'avea interese a frecuenta scoale în epoca cestionată pentrucă prin aprobate şi prin condiţiunile sub cari se alegea domnitorii Transilvaniei, erau eschişi şi Românii nobili şi libertini de la toate drepturile politice şi dela oficile publice, încă şi de la învĕţarea măestriilor din punct de vedere al confesiunei ca credincioşi ai bisericei orientale,

Aceasta stare umilitoare atât politică eât şi religionară a tuturor Românilor din Transilvania şi părţile anecse, sustete în forma de mai sus, până la devenirea Transilvaniei sub domnirea înălţatei case habsburgice, şi respective până la primirea s. uniri; despre care stare umilitoare, pe lângă mai sus citatele colaţionali, dau prea destule atestate Aprobatele şi Compilatele (veḑi Appr. Const. p. I tit. VIII. IX, şi p. V. edict. 44 48), apoi condiţiunile de alegere a principilor naţionali.

După ajungerea Transilvaniei sub potintele sceptru al domnitorilor din casa habsburgică la a. 1688, sĕ reîncepu îndată şi se continuà între Românii mişcarea pentru câştigarea egalei îndreptăţiri a naţiunei şi bisericei lor cu celelalte naţiuni şi biserice îndreptăţite, căreia se respunse cu propaganda de unirea bisericei Românilor resăriteni cu biserica Romei, arĕtânduli-se aceasta unire ca unicul mijloc spre ajungerea scopului. Metropolitul Teofil primesce ideea şi începe a o lăţì în clerul şi între credincioşii sĕi, din care urmând şi unele tulburări, convoacă sinodui mestecat de preoţi şi mireni la Alba-Iulia în Febr. 1797. În acesta cu învoiri comune se primì proiectul metropolitului, ca pe basa punctelor cuprinse în Decretul unirei dela Florenţa, pre lângă garantarea ritului ni şi a disciplinei canonice, a bisericei grece, precum şi a libertăţei şi a imunităţei bisericesci cuvenite după ss. canoane, sĕ se îmbrăţoşeze unirea cu s. biserică a Romei. [4])

După aceste declaraţiuni ale clerului şi poporului român resăritean urmară decretele de curte din 14 Aprile 1698, apoi 16 Febr. 1699, precum şi manifestul principelui cardinal Ferdinand de Kolonics din 2 Iunie 1698, prin cari se îndeamnă din nou poporul român de ritul oriental la unire cu biserica catolică de ritul latin, asigurându-se clerului român, care se va uni cu biserica latină în celea 4 puncte dogmatice, toate acele drepturi, de cari se bucură clerul bisericei latine, eară poporului român ce se va uni, aceleaşi drepturi, de cari se bucură credincioşii bisericilor recepte.

Murind metropolitul Teofil înainte de ce şi-ar fi terminat opul unirei bisericei româme gr. or. cu biserica Romei, sucesoriul sĕu în scaunul metropolitan, Atanasiu, continuà firul început, spre care scop convocà şi dînsul sinod, asemenea mestecat, la Alba Iulia în sept. 1700, în care sub presidiul numitului metropolit luară parte toţi protopopii, preoţii, şi un numer însemnat de seculari români, nobili, boeri din districtul Făgăraşului şi alţii din diferite părţi ale patriei. Acest sinod în numele sĕu, al naţiunei şi al clerului întreg se pronunţă a doua oară pre lângă primirea s. uniri, tot cu acele condiţiuni şi reservări, cu cari se declarase în Sinodul ţienut sub metropolitul Teofil în febr. 1697. Minunatului act i urmà diploma asecuratoare a împeratului Leopold I. din 19 Martie 1701. [5])

Contra unirei au protestat ţinuturi mai compacte numai al Bârsei şi al Făgăraşului; însĕ făgărăşienii la 1711 prin document public subcris de 315 boeri adeveriră, că remân constanţi pre lânga s. unire primită de protopopii, clerul şi alţi representanţi ai acelui ţinut. Aşişderea după a 171 nu mai remase ţinut compact neuitat în toată Transilvania şi părţile anecsate, afară de ţinutul Bârsei, apoi unii preoţi şi unele biserici imprăscuiate mai vêrtos pe sub poala munţilor de cătră România şi Bănat.

Prin diploma impĕratului Leopold din 1701 biserica rom. unită se aşeḑă pre asemene treaptă de drept cu cea latină; feţelor bisericesci se asigură aceleşi drepturi, cari erau asigurate persoanelor bisericei latine; pentru întreţinerea episcopilor uniţi se asemenea dominiul Gherlei şi al Sâmbetei din districtul Făgăraşului; eară pentru preoţimea unită demandă a se asemna porţiuni canonice din terenele comunali. Domniele Gherlei şi Sâmbetei se schimbară mai târḑiu pe dominiul Blaşiului, cu condiţiune ca din o parte a venitelor acelueaşi sĕ se întreţină 11 călugări de ordul S. Vasiliu cel mare, cu îndatorire, ca aceştia sĕ înveţe tenerimea rom. unită, prin ce se puse fundament seminariului teologic, gimnasiului şi celor alalte institute de înveţămênt din Blaj. Se trămit mai târḑiu la Roma mai mulţi tineri români uniţi, spre studiarea sciinţelor filosofice şi teologice, cari reîntorcându-se în patria reservară lumină în biserica unită si între Români.

În 1744 se inarticleaḑă în art. 6 din acel an şi biserica română unită, asecurându-se acele drepturi, ce compet religiei române cat., prin ce şi Românii nobili uniţi se fac în sistema patriei, nu a 5-a, ci a 8-a

---

[1]) Veḑile la P. Maior Istori. bisericei Românilor Buda 1813, pag 72 s. a.; A. Tr. Laurian Documente istorice despre starea polit. şi erach a Românilor din Trania, Viena 1850, pag. 112 s. a.

[2]) Br. Andreiu Şaguna Istor. biser, Sibiiu 1860 t, II. pag. 107 P. Major Ist. biser. pag. 80; M. Cserei la T. Cipariu Acte şi fragmente, Blaj 1855, pag. 270.

[3]) George Sincai. Cronica Românilor, Iaşi 1853, la a. 1680.

[4]) Veḑi decretele unirei şi diplomele imperatului Leopold I. cum şi ale cardinal. Kolonics la P. Maior, A. Tr. Laurian, T. Cipariu oo. cc.

[5]) Br. Andr. Şaguna Istor. biser., . II. pag. 170 s. urm.

---

stenţilor la vederea atâtor lucruri frumoase eşite din mânile îngroşate de muncă ale ţeranelor noastre.

Deosebitele nuanţe de cusături, aleseturi, fineţea şi curăţenia, cu care erau lucrate costumele femeesci de ţeară rivalisau, ba întreceau în graţie pe cele espuse din partea scoalelor de oraşe ca lucruri de artă.

Covoare, chilimuri şi scoarţe ţesute şi alese cu măestrie împodobeau păreţii salonului.

Două plocade frumoase dela munte făceau dulci ochiade celor îmbrăcaţi uşor pentru earnă!

Pânḑa de casă a ţĕrancei noastre era foarte bine representată. O mulţime de trâmbe de tot felul de calităţi discevitau prin soliditatea şi fineţea lor pânḑeturile streine.

Dacă ne mândrim cu vrednicia şi talentul femeiei dela ţeară, nu ne împăcăm însĕ cu un alt gust al ei! Gustul de a'şi coase hainele sale nnmai cu fir cu beteală şi cu fluturi. Unele costume erau aşa de încărcate cu sclipitori şi zorzoale, încât nu se mai destingea pânḑa din ele!

Luxul acela oriental a întunecat ori ce merit de măestrie.

De parte calu-ţi bate, de aproape ochi-ţi scoate, ḑice un proverb pe care îl aplicăm tuturor costumelor lucsoase.

Ne a plăcut într'adevĕr şi am admirat acele cuseturi măestrite pline de gust şi simplicitate cusute cu arnici şi lână naţională!

Asupra a tot ce este curat românesc simplu, dar lucrat cu artă şi curăţenie juriul esposiţiunei a stăruit a se încuragia prin premie şi recompense. Luxul este ruina, trebue dar combătut pe toate căile.

Ţeranele, ḑicem noi, au întrecut aşteptările tuturor prin calitatea şi cantitatea articulelor ce espuseră, dar negrăbim a mărturisi cu plăcere că, câte-va doamne distinse prin condiţiunea lor socială, trămiseră în esposiţiune: pânḑă, postav, covoare naţional lucrate de însĕşi mânile d-lor; bine ar fi ca esemplul dat de dênsele sĕ şi găsească imitatătoare. (Va urma.)

roată la car. Într'adevĕr această inarticulare nu îndestuli nici pe clerul unit, nici pre poporul român cea ce documenteadă luptele continue dela începutul s. uniri până pre timpul imperatului de pia memoria Iosif II, căror lupte căḑù viptima episcopul unit Inocentiu Micu la a. 1751, ear mai târḑiu episcopul Gregorie Major.

Care a fost soartea Românilor neuniţi pe acel timp în Transilvania şi părţile anecsate? Politicesce remaseră în starea apesă toare de mai nainte, eară în privinţa religionare deveniră pe de ḑece ori mai rĕu, decât cum fuseră mai înainte. Pentru că primind unirea metropolitul Atanasiu aproape cu totalitatea (??) clerului român din mai sus numitele părţi, cei ce n'au voit a primì s. unire (neuniţii) remaseră fără episcop, fără vicariu episcopesc doară de tot fără protopopi şi cu prea puţini preoţi; adecă remaseră turmă fără pastor, cum se ḑice românesce; „imprăsciaţi ca farina orbului.“ Apoi murindu-le şi aşa rărindu-se şi mai tare preoţii lor sânţiţi de metropolitul Atanasiu înainte de unire, se serviră parte cu preoţi şi călugări veniţi pe ascuns de preste graniţă, parte cu unii trimişi spre sânţire cu mari spese şi greutăţi, şi asemenea într'ascuns, la metropolitul României în Bucuresci, al Moldaviei în Suceava, al Serbilor în Carloviţ, sau la episcopii din Rădăuţiu şi Râmnic. Pre lângă aceste calamităţi le puseră pupaḑia pre colac apăsările din partea confraţilor uniţi. cari le luă bisericele şi porţiunile canonice unde se unia câte o parte din oare care comună bisericească.

Această stare religiunară desperată maltracta pe fraţii noştri conaţionali gr. neuniţi 60 de ani întregi, dela a. 1701 până la 1761, când la mai multe rugări ale clerului şi poporului român gr. res. şi ale metropolitulut serbesc dela Carloviţ după lupte şi suferinţă de mai bine de una jumetate de secul, imperăteasa Maria Teresia încredinţa provisoriu administrarea acelei biserici episcopului din Buda, Dionisiu Novakovics, şi după moartea acestuia — tot numai provisoriu — noului episcop dela Buda, Sofroniu Kirilovics la a. 1770.[5])

Sub domnirea imperatoriului de fericita memoriă Iosif II. resuflând mai liber şi Românii din Transilvania cei uniţi se pun pre învĕţătură, şi în scurt timp înainteadă întru atâta, cât mai mulţi inşi din ei ajung până la cele mai înalte oficie politice şi militari; ear clerul seu — trimiţêndu-se juni la teologiă la seminariele din Roma, Viena, Leupole, Agria şi Sâmbăta mare, apoi organisându-se seminariul diecesan din Blaj, face paşi culturali, mari, de şi nu se poate nega că anticanonici orientali. După moartea lui Iosif II. începură earăşi unele ordinaţiuni reacţiunarie şi în contra biserricei şi a poporului român unit.[6]) cari ţinură până la 1848 În acel restemp se continuă cultura poporului român, mai cu seamă a celui de soarte nobilitaria şi a clerului. Punêndu-se pre rond fundaţiuni frumoase prin nemoritorii episcopi Petru Paul Aron şi Ioan Bobu pentru asecurarea culturei poporului şi a clerului apoi pentru imbunătăţirea stărei materiali a acestui din urmă, clerul unit ajunge aproape în asemene stare culturală cu clerurile celor-alalte religiuni recepte.

Ce se întêmplă în aceasta epocă cu Biserica română gr. res.? Aceasta, pentru ântâia oară dela 1701 încoace 'şi capătă episcop al sĕu propriu la a. 1783 în persoana archimandritului Gedeone Nikitics, şi după moartea acestuia se denumesce episcop archimandritul Gerasim Adamovics. Apoi la a. 1791 prin art. de lege 60 novelariu se asigură religiunei orientali neunite „liberum religionis exercitium;“ fără însĕ ca despre subsistenţa clerului gr. res. sĕ fie dat drepturi politice secularilor ţinĕtori de acea religiune, nici chiar preoţilor, nobililor sau celor de condiţiune libertinală. Numai atâta s'a ḑis în numitul articlu, că „locuitorii patriei, ţinători de acea biserica nu vor fi mai aspru tractaţi şi mai tare îngreunaţi cu prestaţiuni publice, că alţi locuitori ai patriei de asemeni condiţiuni“[7])

Pentru ântâia oară — în urma rogărei lui Servian Popoviciu, jurist absolut şi proprietariu în Reşinari (fundul regesc) — face propunere guvernul reg. transilvan în 2 August 1842 sub Nr. 8060 ex 1842 către Majestatea Sa, în acel înţeles că „ar putea fi primiţi şi credincioşi de ai bisericei gr. res. neunite, fără vetemarea celor lalţi fii ai patriei, la atari ofiţe şi serbiţie, cari nu vin implinitee prin alegere din fii patriei aparţinĕtori celor patru religiuni recepte,“ va se ḑică la oficiele subalterne, apoi la posturi de şerbitori.[8]) Propunerea priminduse cu decretul de curte de sub Nr. 3605 a. 1842, Servian Popoviciu ajunse, după trei secle cel de întâiu creştin român gr. res. în oficiu public, respective practicante onorariu de asemene oficiu.

Va urma)

Scrisori din Bulgaria.

(Corespondenţa particulară a „Telegrafului“.) *)

Sofia 25 Octomvre.

Îndignarea locuitorilor Capitalei a ajuns la culme. Brutalitatea şi arbitrarul poliţiei şi în special ale prefectului nostru Carnowici a desperat pe blânḑii bulgari. Arestările, călcarea domiciliului, bătae atât la poliţie cât şi pe strade efectuată după placul şi gustul amploiaţilor poliţienesci au făcut ca mai mulţi din locuitori sĕ se adreseze către principele în persoană pentru a cere justiţiă Dar principele n'a voit sĕ ea în consideraţiune plângerile făcute la toate el a rĕspuns printr'un argument, care la noi a devenit tradiţional dela un timp în coace „sûnt partizanii lui Zancoff“.

Asa dar d. Carnowici teribilul mituitor înaintea lui Dumneḑeu va deveni şi mai îndrĕsneţ, căci de aḑi înainte nimeni nu va cuteza sĕ se plângă contra persoanei sale, declarate de infalibilă.

Telegraful de sigur că va adus scirea despre traiul principelui nostru la Rusciuc. Dela un timp încoace acest oraş a devenit locul de predilecţiune pentru Alteţa Sa. Un magnet 'l atrage. . .

Evenimentul de căpetenie care ne a împresionat este atentatul comis asupra regelui Milan şi căderea ministeriului Pirocianaţz. Presa bulgară, atât oficioasă cât şi oficială a comis în această ocasiune o necuviinţă bătătoare la ochi. Imediat după articolele pline de complimente şi privitoare la înaltul nostru oaspe, „*Bolgarsky Glas*“ organul oficial al partidei reacţionare şi ḑiarul „*Rabota*“ organul rusofil oficios au umplut coloanele lor cu nesce articole, care dau sĕ înţeleagă cetitorilor că nimic n'a fost aşa de potrivit ca acest eveniment neprevĕḑut (?)

„Pentru nimeni nu e taină, că „repausatul ministeriu al lui Pirocia„natz a ajuns la putere graţiă intre„gilor şi chiar ameninţărilor guver„nului Austro-Ungar, scrie ḑiarul „„Rabota“. Basele politicei anti-slave, „anti-ruse au fost puse în ḑiua de „5 Octomvre 1880, adecă cu o lună „înaintea notei diplomatice a d-lui „Haymerle. Regele Milan nu trebuì „sĕ uite acest moment, când sub pre„siunea unei puteri strĕine el s'a vĕ„ḑut forţat sĕ primească demisiunea „marelui om de stat al regatului sêrb „Iovan Ristici. Acest campion al pan„slaviştilor în căderea sa s'a înfăţişat „lumei slave, ca gloriosul senator al „anticei Rome, care nevoind sĕ vaḑă „peirea patriei s'a învelit în togă şi „a murit, înăbuşindu-se“.

Eată-vĕ aproape tot ce spune ḑiarul rusofil în a doua ḑi după comiterea atentatului. Nici un cuvênt măgulitor pentru persoana regelui, ba chiar şi mai puţin; unele din ḑiare s'au dus şi mai departe, declarând că „regele Milan nu e din rasa slavă“ „care va privì pe Rusia ca în vinele acestui Obrenowici curge un sânge străin“.

Apoi ca conclusiune la toate acestea, ḑiarul „Rabota“ esclamă: „Nu„mai aceea putere va fi fericită, bine„cuvêntată, populară, adevĕrat slavă, „că centrul de atracţiune pentru toate „popoarele ortodocse din lumea în„treagă. Nu esistă nici un bulgar „sau un singur sêrb, care se cuteze „a declara că onoarea şi fericirea „Rusiei nu este în acelaşi timp onoarea „şi fericirea Bulgariei, Sêrbiei şi a „Muntenegrului“!

Ca rĕspuns la această afirmaţiune eu pot sĕ dau onorabilei redacţiuni un singur fapt, a cărui veracitate se poate constata. Atât la Belgrad cât şi în Serbia întreagă Rusia este urîtă poporului sêrb, care nu a putut uita insultele aduse femeilor, copilelor lui de celebrii „*dobrovolţii*“, aceşti salvatori Rusi din ultimul rĕsboiu sêrboturc; societatea inteligentă sêrbă, care îşi a făcut educaţiunea s'a în Francia, în Elveţia şi în Bavaria sau la Viena înţelege cum o înţeleg Cechi şi Polonesii, cari de sigur că sûnt mult mai Slavi de cât Bulgarii, a căror origină finlandesă n'are nimic de comun cu rasa slavă, înţelege ḑic bine, că salvarea patriei lor depinde de lumina civilisaţiunei, ear' nu de întunerecul ignoranţiei, depinde de Europa, unde domnesce progresul, ear' nu de Rusia, unde triumfă sântul cnut.

Pericolul pentru sêrbi nu se află tocmai la Viena, ci la Petersburg, ear' omul alege dintre două rele, pe cel care e mai mic.

Partidul radical sêrb nu e nici austrofil, ce ar fi un nou sens, nici rusofil, ce ar fi stupid; partitul radical sêrb inainte de toate e naţional, apoi e democrat. În ceea-ce privesce liberalismul d-lui Ristici, apoi trecutul acestui om de stat îl probează în destul. Nici un ministru în Serbia n'a fost aşa de autocrat ca acest om fatal pentru Serbia.

Şi dacă mi se va permite a ridica cel puţin un colţişor din vĕlul, care acopere conspiraţiunea ce a împins mêna vĕduvei Marcovici pentru a omorî pe regele Milan, apoi sĕ vĕ declar francamente că, aceia cari, ne declar aḑi „că în vinele unui Obrenovici nu curge sânge slav“ sûnt complicii direcţi ai acestui atentat. Glonţul revolvĕrului de un sistem rusesc n'a făcut de cât a da primul avertisment regelui Milan.... şi, cum o sciţi regele sêrb a înţeles aceasta căci a cedat.

Ḑiarele rusofile fac mare sgomot în privinţa celor ce sĕ fac în Rumelia, *Mariţa*, *Slavianine* şi *Swietlina* etc. au deschis o campanie contra ḑiarului lui Caraveloff, „Nezavisimosti,“ care fiind unicuî ḑiar ce a refusat sĕ primiască fondurile din Petersburg, este declarat de „Austrofil“. Ce voiţi, bieţii oameni nu înţeleg, că este demn, este onorabil, este folositor numai un singur mod de a servi patria sa, acela de a fi bulgar în Bulgaria, sêrb în Serbia şi rus în Rusia.

Redactorii ḑiarelor susnumite voiesc ca noi toţi sĕ devenim ruşi şi unii din ei au şi început chiar a scrie rusesce (un dialect rusesc oribil), linguşind prin aceasta pe cei cari 'i plătesc. Biata Bulgaria! Ca rĕsplată pentru acest servilism, celebrul satiric rus, Salticoff a botezat pe bulgari cu un aume ilustrator de „*glupcici-iadrilici.*“

Sûut dator şi eu sĕ o declar c'am meritat'o!

Ivanovici.

Varietăţi.

* (Comitetul administrativ al comitatului Sibiiului a fost în 13 şi 14 Noemvre n. întrunit în şedinţă. Raportul vicecomiţial s'a presentat de dl protonotar Cornelie Tobias. După schimbările în personalul funcţionarilor şi adecă după ce s'a raportat că Liviu Lemeni e sustituit solgăbiroul în cercul Talmaciului, Finger adjunct în cercul Nocrichului şi în locul celui din urmr s'a substituit G. Putkowki la oficiul central, trece raportul la lucrările ce au trebuit sĕ se întreprindă în urma evenimentelor elementare. Se raportează despre visitaţiunile făcute la oficiele din cercurile Mercurei şi Sebeşului, la magistratul şi scaunul orfanilor din Sebeşi şi toate s'au aflat în ordine esemplară. Despre starea sănătaţii animalelor se ḑice că, afară de casuri sporadice, este mulţămitoare. Prin foc s'au făcut (în Câlnic, Dobârca şi Orlat) pagube în preţ de 10354 fl, Cererile de eliberare din armată şi admiteri la căsătorie s'au inaintat la locul competent.

Fiscalul comitatului Göllner raportează că în afacerea de litigiu (pentru păduri) între Reşinari şi Cisnădioară, comitetul central a ordinat disciplinarea antistiei din Reşinari şi suspendare, pentru că s'au secuestrat nisce obiecte ale Cisnădiorenilor şi nu s'au restituit, după cum ordinase ministrul de interne.

Din raportul inspectorului de dare se vede că acesta nu e mulţămit cu încasările din luna trecută, de şi sûnt mai bune ca în luna lui Septemvre şi cere ca organele căror e încredinţată colectarea sĕ esecute cu rigoare ordinaţiunea ministrului de finance de sub Nr. 76702/1882. Întratele de tot felul au fost 644,543 fl. 38½ cr. Restanţele 278,219 fl. 30 cr.

Fisicul comitatului raportează despre boala vĕrsatului în Sibiiu că în luna trecută au fost 37 de casuri tratate în spital. Din aceste 3 s'au sfêrşit cu moarte şi 23 cu însănătoşare, 11 sûnt încă în cură. În case private au fost 67 de casuri, dintre care 47 s'au însănătoşat, 17 sûnt încă în cură şi 7 s'au terminat cu moarte.

* (Bal de binefacere) pentru cei nenorociţi prin vĕrsări de ape în Tirol arangeasă un comitet de funcţionari ai jurisdicţiunei comitatului Sibiiului, instituit spre acest sfêrşit, în 25 Noemvre n. a. c. în sala dela „impĕratul Romanilor“. Întrarea de persoana 1 fl, de familie de 3 persoane 2 fl. şi de ceilalţi membri mai departe câte 50 cr. — O loge rangul I 3 fl, în rangul II 2 fl. — Biletele de întrare se pot căpăta în libraria Schmideke şi seara la casă. Ofertele peste preţuri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea publicităţii.

* (Himen:) Domnişoara Melania Şoneriu, fiica parochului gr. or. din Saschiz, şi domnul Ioan Nicodinescu din Făgăraş, de profesiune tălpariu, 'şi vor sĕrba duminecă în 7 Noemvre st. v. a. c. cununia.

* (Scire sensaţională.) „Pesti Naplo“ are din Pesta mică, o colonie din apropierea capitalei unguresci, următoarea scire: Vineri seara un comisar poliţian din Pesta nouă, avisat de poliţia statului, a apărut în în locuinţa lui Andreiu Horvat, locuitor în Pesta mică spre sfêrşitul de a face o cercetare riguroasă. Resultatul a fost foarte suprinḑĕtor. În locuinţa lui Horvat s'au găsit o boambă umplută cu şease sute de gloanţe. Bomba era de cele de mână. S'au mai găsit nouĕ boambe de calibru mai mare şi mai mic, părţi de maşine, cantităţi mari de praf de puşcă şi alte materialii esplosibile. Bombele mai mici au forme diverse de mere, pere, de păhare de bere etc. şi sûnt

---

[5]) Br. Andr. Şagun a Istor. biser., t. II pag 185 s. urm.

[6]) P. e. une ordinaţiuni despre acest timp despun, contrar decretelor şi promisiunilor de mai nainte, că în comune, unde esistă preot rom. cat., preotul gr. cat. nu capăta porţiune canonică, de oarece de acesta într'o comună nu pot capata doi preoţi catolici; şi alte asemeni.

[7]) Veḑi art. novel. 60 din 1791.

[8]) Veḑi atinsa ordinaţiune sub citatul Nr. în archivul fostului guvern transilvan, acum în Budapesta.

*) din Bucuresci.

potrivite de ale purta în buzunar şi ale arunca pe stradă. Întrebat fiind Horvat ce are de gând cu boambele? a respuns, că vrea sĕ le ofere ministrului de resbel spre a fi introduse în armată. Cercetarea se continuă.

* (Geograful maghiar Ujfalvy.) Ujfalvy a făcut de curênd o călĕtorie ca scrutător în Caşmir şi în tibet şi s'a re'ntors cu o colecţiune istorico-naturală etnografică foarte bogată. Colecţiunea ne spune „Allg. Zeitung“ o ar fi donat muzeului palatului Trocadero. Statul n'a primit încă donal cu toate acestea lăţile, ce conţin colecţiunea, s'a trămis la Trocadero. În contra primirei acestei donaţiuni au ridicat creditorii lui Ujfalvy plângeri şi s'au făcut chiar şi paşi judicial la Ministrul de instrucţiune, ca representantele statului în afacerea aceasta. Din paşii acestia s'a dovedit, că Ujfalvy ca se poată face călătoria din Asia, a anticipat dela bancherii Achenbach şi Colley, apoi dela d. Flury-Hérard sume considerabile, pe cari la reîntoarcere n'a fost în stare a le restuì. Partidele s'au înfăţişat înaintea judecătoriei civile din Paris, care a decis: ca partea cea mai mare din colecţiunea Ujfalviană sĕ se pună sub secuestru în numele creditorilor. Escepţiune sĕ se facă numai cu unele lucruri, pe cari i le-a fost dat lui Ujfalvy Maharadşa din Caşmir pentru regimul din Francia.

„S. d. T.“

* (Proces interesant.) Este cunoscut că artistul dramatic Temesvary din Cluj este condamnat pentru că a omorît în duel pe alt artist dramatic Szombathelyi. Directorul teatrului Stupa a început proces civil contra condamnatului pentru 128 fl., cari îi datoria omorîtul directorului. Acusatorul susţine, că Szombathely ar fi plătit suma, dacă Temesvary nu 'l-ar fi omorît.

* (Un împuşcat care îşi povestesce esecutarea). Colonelul din Uruguay care se află în Paris era sĕ devie president al republicei Uruguay la 1869. Dar înainte de a fi proclamat el a fost resturnat şi condamnat la moarte. El însuşi povestesce împuşcarea sa: „La 29 lunie 1869 era o Duminecă, respectabilul Domenico Santa întră în arestul meu. Tocmai dormeam dus şi el mĕ deşteptă. Eu îi oferì o ţigară şi un pahar de Aguardiente de Cataluna, din care aveam o sticlă. El primì, bĕu paharul, trase câteva fumuri din ţigară şi apoi ḑise serios: „Fratale meu, pregătesce-te de moarte; mâne în zorile ḑilei vei perì.“ Eram gata; sciam că mĕ aştepta moartea şi vream se mor ca un soldat brav. Mĕ spovedii; părintele mai beu un pahar, îşi aprinse o ţigare şi plecă. Eu mĕ aşeḑai într'un fotoliu şi earăşi adormii. A doua ḑi pe la 3 oare dimineaţa auḑii un sgomot mare în coridor, care se vede că era plin de soldaţi. Servitorul meu, care mĕ îmbrăca, întră plângênd şi începu se mĕ îmbrace şi sĕ mĕ frizeze. După ce terminai cu toaleta, veni duhovnicul.

— Unde mergem? întrebai eu.

— La libertate!

Îl urmai şi eşirăm în coridor. Soldaţii ne conduseră prin stradele lipsite de lume. După un cart de oare furăm lă locul de perzare, încunjurat de pădure. Eu îmbrăţişai pe contesor şi mĕ aşeḑai hotărît pe un scaun; la 12 paşi de mine stetea soldaţii. „Tres“! strigă căpitanul după ce numerase „unu, doi, trei“. În acel moment simţì o isbitură teribilă şi căḑui în nas, fără sĕ fi auḑit o detunătură. După un moment mĕ desmeticii, căci nu fusesem omorît de plin. Un cioclu, care avea sĕ mĕ îngroape, mĕ luase la dênsul şi îngrijise de mine. El e acum camerierul meu.“

Loterie.

Mercuri în 15 Noemvre n. 1882.

Sibiiu: **5 61 15 19 38**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 14 Noemvre n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119 50	119.30
Renta de aur ung. de 4%	85.75	86.80
Renta ung. de hârtie	85.80	85.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134 25	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.25	90.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.—	110.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	94 80	94.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	99.25	99.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.55	97.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane		98.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	98 25 97.25	97.25
Obligaţiuni urbariale transilvane		98.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	98 25 99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.50	97.25
Sorţi ungurescі cu premii	117.50	117.75
Sorţi de regularea Tisei	109 80	109.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	77.—	77.—
Datorie de stat austr. în argint	77 65	77 60
Renta de aur austriacă	95.40	96.40
Sorţi de stat dela 1860	131.—	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	836 —	833.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	294 50	295. —
Acţiuni de credit austr.	303.69	305.—
London (pe poliţa de trei luni)	119.25	119.35
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.66	5.67
Napoleon	9.48	9.46½
100 marce nemţesci	58.50	58.45

Nr. 115 [285] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor staţiuni învĕţătoresci din protopopiatul Târnavei superioare se escrie concurs cu termin până la 14 Novembre a. c. st. v.

1. Lepindea cu salariu anual 120 fl. v., cuartir şi lemne de foc trebuincioase.

2. Lasleu român cu salariu anual 100 fl. v. a., cuartir gratis şi lemne de foc de ajuns.

3. Şoimuşul român cu salariu de 100 fl. v. a., cuartir liber, grădină de legume şi lemne de ajuns.

4. Suplac cu salariu anual de 70 fl. v. a., şi 40 de ferdele cucuruz, trei orgii lemne de foc, — ear din venitul epatrafirului a 3-a parte, pentru care e a se provedè şi serviţul cantoral.

Doritorii de a ocupa acestea staţiuni au a'şi aşterne concursele lor instruite în sensul legilor din vigoare la subscrisul până la terminul indicat.

Alma 23 Octomvre 1882.

În conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Almăşan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 382 [286] 3—5

CONCURS.

Pentru postul de adiunct la scoala română gr. or. de fetiţe din Sibiiu cetate, se deschide prin aceasta concurs nou până la 14 Noemvre a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post (oarele de instrucţiune nu mai înainte de ameaḑi) sûnt:

1. Remuneraţiune de 150 fl. v. a. la an, în rate lunare:

2. Locuinţă liberă de douĕ odăi;

3. Doi stângini lemne de foc;

4. Folosirea grădinei scoalei, ce are a o cultiva, — cari toate la olaltă computate dau suma de 240 fl. v. a.

Doritorii sĕ 'şi astearnă petiţiunile instruite în sensul legei la oficiul parochial gr. or. al cetăţii Sibiiu, unde se pot afla şi condiţiunile mai de aproape.

Sibiiu, 26 Septemvre 1882.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Iacob Bologa m. p.,
preşedinte.

Nr. 354 [292] 1—3

EDICT.

Ana n. Nastase, legiuita soţie alui Toma Isac Marin din Fofeldea părăsind cu necredinţă aproape de 3 ani pe legiuitul ei bărbat, fără a se sci locul petrecerei ei: amĕsurat încuviinţării Preamăritului Consistoriu archidiecesan din 10 August 1882 Nr. 1672 B. se citează prin aceasta a se presenta în termin de 6 luni dela prima publicare înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi se va decide procesul intentat asuprai de bărbat, pe basa legei şi a canoannelor bisericei noastre drept credincioase.

Nocrichiu 18 August 1882.

Forul matrimonial 'gr. or. I. instanţă.

Gregoriu Maier m. p.
adm. ppresbiteral.

După Dḑeu am se mulţămesc mântuirea vieţei mele numai berei de sănătate din estras de slat, preparaţiunea lui Joh. Hoff (J. Hoff'schen Malzextract-Gesundheitsbier), ciocoladă de slat (Malz-Chocolade) şi estrasul de slat concentrat (concentrirten Malzextract).

Cuvintele proprii pronunţate de mai mulţi însănătoşaţi.

Mulţămită în scris.

Mântuit de slăbiciune trupească, ce îmi ameninţa viaţa, prin bere de sănătate preparată din slat concentrat preparaţiune de a lui I. Hoff.

De oare ce invenţiunea aceasta eminentă a berei de sănătăte din estras de slat **pe mama mea, aşi puté ḑice, a mântuit-o dela moarte**, am putut pâşi cu toată puterea înaintea comunei de aici şi a recomanda tuturor pătimitorilor acea medicină după cea mai deplină convingere proprie. — Unui ţĕran, care pătimea de ficat, de stomac şi în parte şi de plumâni, plângându-se şi întrebându-me ce sĕ facă, i-am recomandat sĕ se folosească de oscelenta bere din estras de slat şi m'a rugat a scrie numai decât după aceasta, ceea ce am şi făcut numai decât în odaia lui. Te rog aşa dară dle cât se va putè mai curênd a'mi trimite 26 de sticle de bere din estras de slat şi 10 pungi de bomboane de slat.

St. Georgen (Ob-Murau).

Josef Fliess, învĕţătoriu super.

Dsale furnisorului c. r. al celor mai mulţi suverani din Europa, dlui

Ioan Hoff,

consiliariu c. r. de comisiune, posesor al crucei cu coroană pentru merite, cavaler de ordini înalte prusiane şi germane, Viena, Fabrica I, Grabenhof 2, depositul fabricei: Graben, Bräuner-Strasse 8.

Raport oficial de vindecare.

Dr. Seypel, medic superior din statul major.

Berea de sănătate din estras de slat este un escelent mijloc dietetic pentru întărirea reconvalescenţilor din boale grele, precum şi pentru bolnavi de pept şi se recomandă cu deosebire fiindcă n'are lucrare întărîtătoare; tot aşa la boale cronice de stomac şi hemoroide.

Sub 2 fl. nu se efeptuesce nimica.

Deposit principal în Sibiiu:

Franz Jahn fii, **Const. Bugarsky.**

Alba-Iulia: F. Mihellyes, farmacist. Aiud: J. de Kovacs, farmacist. Făgăraş: St. Bergleiter, farmacist. Cluj: Dietrich Samuel. Braşov: Eremia Demeter. J. L. et A. Hesshaimer. Mediaş: Carol Breckner. Sebeş: Carol Henning. Sighişoara: J. B. Misselbacher sen. Turda: J. Timbus et fiiu. M.-Oşorheiu: Max Bucher, Carol Hutflesz. Deva: Issekutz Gregor.

Mai departe în toate speceriile mai mari din ţeară. [249] 6—7

Lr. 180 [291] 1—3

CONCURS.

Se escrie a doua oară cu terminul până la 15 Noemvre st. v. pentru întregirea următoarelor posturi nvĕţătoresci în protopresbiteratul gr. or. al M. Oşorheiului.

1. Petea de câmpie cu salariu de 230 fl., în rate lunari decursive.

2. Icelandul mare cu salariu de 200 fl., în rate lunare decursive cuartir natural şi grădină de legume.

Cererile concursuali instruite conform legilor vigente sûnt a se aşterne oficiului protopresbiteral.

M. Oşorheiu 21 Octomvre 1882.

În conţelegere cu comitetele parochiale.

Parteniu Trombiţaş de **Betlen** m/p.,
protopresbiter.

Nr. 5279 civ, 1882. [289] 1—3

Publicaţiune.

Subcrisul tribunal reg. aduce la cunoscinţă, că cerêndu-se din partea contelui de Ugra, Georg Haller, comasarea generală a hotarului comunei Dârloş, pentru pertractare se defige terminul **de 20 Decemvre a. c. la 10 oare a. m.** în casa comunală din Dârloş. La aceasta se provoacă a se înfăţişa toţi cei interesaţi cu observarea, că cei ce vor lipsì se vor considera ca învoiţi cu comasarea.

Pertractarea o va conduce judele esmis, Székely Miklos.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută în 6 Noemvre 1882.

Nagy Lajos m. p., preşedinte. **Butak** m. p., notariu,

Nr. 5280 civ. 1882. [290] 1—3

Publicaţiune.

Prin aceasta se aduce la cunoscinţă, că în urma rugărei contelui George Haller în contra tuturor proprietarilor din comuna Idiciu: pentru admiterea comasărei în comuna Idiciu s'a defipt ca termin pentru pertractare ḑiua **de 21 Decemvre a. c. la 10 oare a. m.** Pertractarea se va ţinè în cancelăria comunală din Idiciu. La aceasta se provoacă a se înfăţişa toţi proprietarii interesaţi cu acea observare, că cei ce nu se vor presenta vor fi priviţi ca învoiţi cu comasarea.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută în 6 Noemvre 1882.

Nagy Lajos m. p., preşedinte. **Markovics** m. p., notariu.

În depositul librăriei

lui

Leopold Thierfeld

în Făgăraş

a apărut în limba română cu litere latine

Calendariul portativ

(de buzunar),

Calendariul ardelean de casă

pro 1883.

Pe lângă Calendariul vechiu şi nou s'au luat în deosebită consideraţiune têrgurile din Ardeal şi în fine s'au ţinut seamă şi de partea literară, privitoare la economie.

Costă după preţul de vênḑare 22 cr.

Pentru librari şi vĕnḑĕtori de calendare pe lângă remuneraţiune.

Tot odată recomandă, în limba română

Calendariu de părete a 20 cr.

Recurge la onor. public interesat spre aşi comanda cele de mai sus. [288] 2—3

Zambach şi Gavora.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec. [205] 10—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii, Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) co-

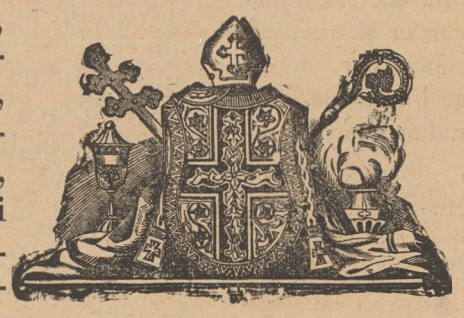

vor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Redactor răspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.